

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ
МИЈЕ КОВАЧЕВИЋА 11Б
БЕОГРАД

СИЛАБУС ЗА ПРЕДМЕТ:

УВОД У СТАРИ ЗАВЕТ

НАСТАВНИК: ДР НЕНАД БОЖОВИЋ, ДОЦЕНТ

1. ПОДАЦИ О СТАТУСУ ПРЕДМЕТА У СТУДИЈСКОМ ПЛАНУ

- врста и ниво студија: Основне академске судије
- студијски програм: Богословско-катихетски; Богословско-пастирски.
- временске димензије наставе: I и II семестар, школске 2018/19.
- седмични фонд часова: 2+2 (богословско-катихетски), 2+1 (богословско-пастирски)
- статус предмета: обавезни предмет
- организациони облици наставе: предавања и вежбе
- евалуација знања: стицање бодова кроз предиспитне обавезе, тестове и испит после II семестра.

2. ЦИЉ И ЗАДАЦИ НАСТАВЕ

У погледу општег Увода у Стари Завет, циљ предавања биће савладавање основних предзнања неопходних за боље разумевање садржаја књига Старога Завета. Циљ посебног Увода у Стари Завет, који ће се обрађивати у другом семестру, јесте упознавање са историјом егзегетских истраживања појединачних библијских књига, као и резултатима до којих су до данас дошли модерни истраживачи Старога Завета. Под тим се подразумева анализа места и времена настанка појединачних списа, њихових аутора/редактора као и основне теолошке поруке текста.

3. САДРЖАЈ НАСТАВЕ

Настава се састоји у обрађивању садржаја из два дела: Општи увод у Стари Завет и Посебан Увод у Стари Завет. Општи увод биће обрађен у првом семестру, а садржај предавања у другом семестру (посебан увод у Стари Завет) биће краће упознавање са садржајем старозаветних књига и историјом њихових литерарних истраживања са нагласком на настанку Петокњижја и пророчких месијанских места. Прилози са наставе

(пдф презентације) могу се на [сајту Библијског института у рубрици Увод у Стари Завет \(прилози\)](#).

4. САДРЖАЈ ВЕЖБИ

Садржај вежби односи се на темељно изучавање самог текста Св. Писма почев од Књиге постања закључно са Књигом о судијама. Студенти самостално излажу садржај појединих књига заједно са исагошким увидима о времену и месту настанка књиге као и о њиховом аутору (више види одељак 5Б). Распоред излагања може се наћи на [сајту Библијског института у рубрици Увод у Стари Завет](#).

5. ПРАКТИЧНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ – ОБАВЕЗЕ СТУДЕНАТА

Студенти су обавезни да похађају наставу; препоручљиво је да долазе на појединачне консултације; потребно је активно учешће у настави (посебно на вежбама).

5.1. Предиспитне обавезе

А) Неопходан услов за излазак на испит јесте испуњавање предиспитне обавезе. Од предиспитних обавеза из Увода у Стари Завет неопходно је урадити или писмену семинарску вежбу или бранити усмену вежбу на одређену тему у оквиру часова вежби. Одрађена предиспитна обавеза носи укупно 15 бодова. Тему за писмену семинарску вежбу студент може добити путем писања мејла доценту на адресу nenadbozovic85@gmail.com (погледати упутства за писање званичног мејла на следећем [линку](#)). Наставник ће у самом мејлу образложити тему, литературу и обим рада. Упутства за израду семинарског рада и цитирање могу се наћи на следећем [линку](#), а начин цитирања [овде](#). Семинарски рад мора да садржи заглавље: име и презиме, институцију, место и време израде рада као и детаљан списак литературе. Завршени рад шаље се на мејл наставнику који проверава исти. Веродостојност рада врши се одбраном у термину консултација код наставника (средом од 10.15-11.45ч у просторији 326). Одбрана се састоји у препричавању садржаја рада и уписа освојених бодова. Максимум освојених бодова путем вежбе јесте 15. Слање и одбрана писмене вежбе се мора завршити **најкасније** до последњег термина консултација у текућој академској години што је у 2018/19 среда 22.05.2018. након чега се неће моћи добити нити тема, нити је могућа одбрана већ задате теме.

Б) Тема за вежбу на часу добија се усменим путем током часова вежби код наставника. Као тема за семинарску вежбу добија се одређени број поглавља из Светог Писма које је неопходно детаљно ишчитати и припремити за усмену презентацију пред осталим колегама у датумима које наставник одреди у сагласности са студентом. За вежбу на часу могу се користити коментари из допунске литературе (видети одељак 6б). Препоручује се коришћење издања Светог Писма Светог Архијерејског Синода из

2012. године с обзиром да оно садржи и све девтероканонске књиге на српском језику (шири канон).

5.2. Присуство на предавањима:

Присуство на предавањима је обавезно и носи укупно 15 бодова. Студент мора да похађа минимум 70% од укупног термина одржаних часова наставе што се постиже евиденцијом долазака. Уколико студент не може да долази на предавања и вежбе из здравствених разлога или због запослења, потребно је да уради још једну додатну писмену вежбу или писмени семинарски рад са дуплим бројем страница у односу на оне који су редовни на часовима. Ослобађање од наставе од стране продекана за наставу не значи аутоматски стицање бодова за присуство, него се стиче горе наведеним начином. Око добијања теме рада и осталих детаља студент треба да се јави наставнику на е-мејл.

5.3. Предиспитни тестови

Студенти који редовно слушају вежбе имају могућност да стекну укупно 30 бодова путем полагања тестова. Тестова укупно у току године има два: први се одржава крајем зимског семестра у термину вежби или предавања, а други крајем летњег семестра. Термини се одређују унапред и о њима се студенти обавештавају током наставе. Тест се састоји од три питања која се раде сат и по времена. Питања на тестовима поставља наставник и тичу се градива које се ради на вежбама.

Главна литература за тест је само Свето Писмо. Сама питања на тесту су одређене личности или догађаји који су обрађивани на вежбама (пређено градиво се може пратити према актуелном распореду). Пример 1: питање - Агара (личност) – одговор: „Агара је робиња Сарина, пореклом Мисирка. Помиње се у Књизи Постања. Она је родила Авраму Исмаила...” (итд) и препричати догађаје које се тичу Агаре (налазе се у поглављима Пост 16 и 21). Пример 2: догађај – Саулова смрт. Саул је био цар Израилља и смрт његова и његових синова описана је на крају Прве књиге Самуилове итд.... (1Сам 31 и 2Сам 1). Укратко се може рећи да треба обратити пажњу на ликове који су носиоци радње: У Пост Аврам, Исак, Јаков, Јосиф и њихове жене, синове и евентуално слуге, а избегавати споредне генеалогije (генеалогija Исмаила, Исава) итд. У Изл-Пнз Мојсије, Арон, Марија и догађаје: препелице и мана у пустињи, вода из стене, битка са Амаликом и други. У ИНав обратити пажњу на Исуса Навина, затим на освајање градова Јерихона, Гаваона итд. У Суд обратити пажњу на сваку личност великих судија: Геден, Јефтај, Аод, Самсон... У 1Сам и 2Сам пратити причу о Саулу и Давиду. Градиво се у првој години завршава са Другом књигом Самуиловом.

За други тест се узима само градиво које је пређено од датума првог теста до датума пред други тест. Бодови добијени на појединачним тестовима се сабирају и коначан резултат испита добија се укупним бројем освојених бодова. Надокнаде тестова и поправке оцене неће бити. Једино у случају спречености из здравствених разлога са уверењем лекара о немогућности похађања теста за тај дан асистент ће испитати

студента у термину консултација. Они студенти који су из неоправданих разлога пропустили један од тестова настављају даље са 15 бодова мање (или 30 уколико су пропустили оба теста).

Студенти који нису урадили предиспитну обавезу могу изаћи на тестове, али не и на испит, односно без предиспитне обавезе не може им се уписати оцена са тестова. Тестови се раде на листовима А4 формата.

Први тест ће се одржати у последњој радној седмици првог семестра у терминима предавања или вежби. Други тест ће одржати у последњој радној седмици другог семестра у термину предавања или вежби.

5.4. Евалуација знања и испит

Писање и одбрана семинарске вежбе доноси 15 бодова. Активно учешће на настави доноси такође 15 бодова. Тестови носе максимално 30 бодова. Испит садржи два питања и носи максимум 40 бодова. Испит садржи два питања и ради се 60 минута (испитна питања погледати у одељку 7 овог силабуса).

5.5. Полагање испита у целости (интегрално)

Студенти који нису били у прилици да редовно слушају предмет и да полагају тестове, испит полагају интегрално у редовним испитним роковима. Уколико је студент урадио предиспитну обавезу и надокнадио бодове за присуство може изаћи на испит. Бодови се признају и у обновљеној академској години. Испит у том случају садржи 3 питања и ради се 90 минута. Прво питање добија се Општег увода у Свето Писмо (1-25), друго питање из Посебног увода (питања од 26-50). Треће питање добија се из самог Светог Писма (погледати горе опис питања из Светог Писма, дакле, градиво са вежби).

5.6. Поштовање рокова:

Слање и одбрана писмене вежбе (семинарског рада) се мора завршити **најкасније** до последњег термина консултација у текућој академској години што је последња радна седмица академске године (крај маја 2019) након чега није могуће бранити тему, нити добити исту за израду.

6. ЛИТЕРАТУРА

а) обавезна: (ОПШТИ УВОД) Д. Милин, *Увод у Свето писмо Старога завета*, Београд 1991; *Лексикон библијске егзегезе* (прир. Р. Кубат/П. Драгутиновић), Београд 2018; (ПОСЕБАН УВОД) М. Ердељан, *Увод у Свето писмо Старога завета. Посебни увод*, Фоча 2008;

б) допунска: ОПШТИ УВОД: Р. Кубат, [*Траговима Писма II – Стари Савез – Рецепција и контексти*](#), Београд 2015, 17-78 (одељак о Септуагинти); Д. Глумац, *Библијска археологија*, Београд-Србиње 1999; В. Топаловић/Н. Ковач, *Историјске књиге Старог*

Завјета, Фоча 2015; Свети Јефрем Сирин, *Тумачење на Књигу постања и изласка* (прев. Н. Тумара), Крагујевац 2013; *Књига Постања* (прев. А. Јефтић), Београд 2004; Митр. Амфилохије Радовић: *Историјски пресек тумачења Старог Завета*, Никшић 1996; И. Томић, *Старозаветни пророци*, Београд 2006; W. J. Harrington, *Uvod u Stari zavjet*, izd. Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1987. А. Ninković, *Kako čitati Sveto Pismo*, Beograd 2017. В. Шнидевинд, *Како је Библија постала књига*, Крагујевац, 2011; еп. Тихон Радовановић, *Лекције из Светога писма Старога завета*, Београд 1930 и *Историја превода Старог завета*, Београд, 1929; еп. др Иринеј Тирић, [Библијско казивање о постању света](#), Богословље 1926, 107-140. А. Иванов, *Поучне књиге*, Београд, 1974; С. Томић, *Poruka spasenja Svetog pisma Starog zavjeta*, Zagreb 1983;

7. СПИСАК ИСПИТНИХ ПИТАЊА

Општи увод:

1. Свето Писмо као део Божјег откривења
2. Свето Писмо као књига и њени називи
3. Појам и подела Увода у Свето Писмо као науке
4. Историјски преглед развоја увода у Свето Писмо (од патристичког до модерног)
5. Потреба и задатак текстуалне критике
6. Историја јеврејског језика (семитско стабло, писмо и споменици)
7. Материјали за писање (чврсти и меки)
8. Чување првобитног текста и подела текста (соферими, танатити и масорети)
9. Рукописи и штампана издања јеврејског текста
10. Богонадахнутост – инспирација Светог Писма
11. Погрешна схватања богонадахнутости - инспирације
12. Опсег инспирације и непогрешивост Светог Писма
13. Појам и настанак старозаветног канона
14. Старозаветни канон у Цркви од 1-8. века
15. Римокатоличко и протестантско схватање канона
16. Канон код православних
17. Старозаветни апокрифи
18. Грчки преводи: Септуагинта
19. Грчки преводи: Аквила, Симах, Теодотион
20. Хришћанске рецензије текста: Оригенова Хексапла, Лукијанова и Исихијева
21. Рукописи и штампана издања Септуагинте
22. Арамејски таргуми
23. Сиријски преводи
24. Старолатински преводи
25. Вулгата
26. Превод на старословенски језик
27. Преводи на српски језик
28. Кратак преглед историје тумачења Светог Писма

Посебан увод

29. Мојсије као аутор Пентатеуха (аргументи за и против)
30. Настанак Пентатеуха (хипотеза о четири извора)
31. Књига Исуса Навина
32. Књига о Судијама
33. Књига о Рути
34. Прва и Друга књига Самуилова
35. Прва и Друга књига о царевима
36. Прва и Друга књига дневника
37. Књига Јездрина
38. Књига Немијина
39. Књига о Јестири
40. Књига о Јову
41. Псалтир и псалми
42. Приче Соломонове
43. Књига проповедникова
44. Песма над песмама
45. Књига пророка Исаије
46. Књига пророка Јеремије
47. Књига пророка Језекиља
48. Књига пророка Данила
49. Плач Јеремијин
50. Књиге дванаесторице малих пророка